

ที่มาและรูปเขียนที่เปลี่ยนแปลง: กรณีศึกษา หน่วยศัพท์ภาษาบาลีและภาษาสันสกฤตที่ใช้ในการตั้งชื่อ

Origins and Written Forms: A Case Study of Pali and Sanskrit Lexemes Used for Naming

จิตตภา สารพัตติก ไชยปัญญา (Chittapa Sarapadnuke Chaipunya)¹

Received: February 1, 2021

Revised: March 3, 2021

Accepted: March 24, 2021

บทคัดย่อ

บทความวิจัยเรื่องที่มาและรูปเขียนที่เปลี่ยนแปลง: กรณีศึกษาหน่วยศัพท์ภาษาบาลีและภาษาสันสกฤตที่ใช้ในการตั้งชื่อ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาที่มาและรูปเขียนที่เปลี่ยนแปลงไปของหน่วยศัพท์ภาษาบาลีและภาษาสันสกฤตในการตั้งชื่อบุคคล ผลการศึกษาพบว่า ที่มาของหน่วยศัพท์ที่ใช้ในการตั้งชื่อมี 3 ลักษณะ คือ หน่วยศัพท์ในชื่อที่มีที่มาจากภาษาบาลี หน่วยศัพท์ในชื่อที่มีที่มาจากภาษาสันสกฤต และหน่วยศัพท์ในชื่อที่มีที่มาจากภาษาบาลีและภาษาสันสกฤต และการศึกษาการเปลี่ยนแปลงรูปเขียนของหน่วยศัพท์ในชื่อพบว่า หน่วยศัพท์ภาษาบาลีสันสกฤตที่ใช้ในการตั้งชื่อมีการเปลี่ยนแปลงรูปเขียนซึ่งสรุปได้ 6 ลักษณะ ดังนี้ 1) หน่วยศัพท์ในชื่อที่มีรูปเหมือนคำที่ปรากฏในพจนานุกรมซึ่งมีรูปเหมือนหน่วยศัพท์ภาษาเดิม 2) หน่วยศัพท์ในชื่อที่มีรูปเหมือนคำที่ปรากฏในพจนานุกรมแต่เปลี่ยนรูปไปจากหน่วยศัพท์ภาษาเดิม 3) หน่วยศัพท์ในชื่อที่มีรูปแตกต่างกับคำที่ปรากฏในพจนานุกรมซึ่งมีรูปเหมือนหน่วยศัพท์ภาษาเดิม 4) หน่วยศัพท์ในชื่อที่มีรูปแตกต่างกับคำที่ปรากฏในพจนานุกรมแต่มีรูปเหมือนหรือคล้ายกับหน่วยศัพท์ภาษาเดิม 5) หน่วยศัพท์ในชื่อที่ไม่ปรากฏ

¹ ภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ในพจนานุกรม และมีรูปเหมือนหรือคล้ายกับหน่วยศัพท์ภาษาเดิม 6) หน่วยศัพท์ในชื่อที่มีรูปแตกต่างกับคำที่ปรากฏในพจนานุกรม และมีรูปแตกต่างไปจากหน่วยศัพท์ภาษาเดิม

คำสำคัญ: หน่วยศัพท์ในชื่อ, หน่วยศัพท์ภาษาบาลี, หน่วยศัพท์ภาษาสันสกฤต, หน่วยศัพท์ภาษาบาลีและภาษาสันสกฤต

Abstract

This research was conducted to examine the origins and written forms of Pali and Sanskrit lexemes used in naming people. The results showed three origins of lexemes used for naming: Pali origin, Sanskrit origin and Pali combined with Sanskrit origin. The examination of written forms showed six forms of lexeme writing: 1) the dictionary forms which are the same as their origins, 2) the dictionary forms which are transformed from their origins, 3) the forms which are different from those in the dictionary but indifferent from their origins, 4) the forms which are different from those in the dictionary but the same as or similar to their origins, 5) the forms which are not present in the dictionary but the same as or similar to their origins, and 6) the forms which are both different from those in the dictionary and in their origins.

Keywords: Lexeme in People's Names, Pali Lexeme, Sanskrit Lexeme, Pali-Sanskrit Lexeme

บทนำ

คำยืมภาษาบาลีและสันสกฤตปรากฏอยู่ในภาษาไทยมาเป็นเวลานานนับตั้งแต่สมัยสุโขทัย โดยเหตุที่ต้องยืมคำจากภาษาบาลีและภาษาสันสกฤตมาใช้ในภาษาไทยเนื่องจากสาเหตุหลายประการ เช่น ศาสนา วรรณคดี วัฒนธรรมประเพณี วิชาการ และการศึกษา การเมืองการปกครอง การที่ไทยยืมคำจากภาษาบาลีและภาษาสันสกฤต

มาใช้เป็นเวลายาวนานจึงทำให้ภาษาทั้งสองมีอิทธิพลต่อภาษาไทยในหลายด้าน เช่น ด้านเสียง ด้านอักขรวิธี ด้านคำและการสร้างคำ ด้านสำนวนภาษาและการผูกประโยค (จิตตภา สารพัดนึก ไชยปัญญา, 2562, หน้า 276) นอกจากนี้ยังพบว่า ภาษาไทย ยืมคำจากภาษาบาลีและภาษาสันสกฤตมาใช้ในหลายลักษณะ เช่น ใช้เป็นคำทั่วไป คำสุภาพ คำที่เป็นทางการ ศัพท์บัญญัติ ศัพท์ในวรรณคดี ราชาศัพท์ และชื่อเฉพาะ

การนำคำภาษาบาลีและภาษาสันสกฤตมาใช้เป็นชื่อเฉพาะ หรือใช้ในการตั้งชื่อ เป็นการยืมลักษณะหนึ่งที่น่าประหลาดให้เห็นอย่างมากในภาษาไทย ทั้งชื่อสถานที่ ชื่อพระพุทธรูป หรือชื่อบุคคลเกือบทุกระดับและชนชั้นในสังคมไทย นับจากอดีตจนถึงปัจจุบัน

ชื่อบุคคลมีความสำคัญในสังคมไทยและชื่อมีความแน่นแฟ้นกับบุคคล เนื่องจากชื่อไม่เพียงแต่เป็นคำที่ใช้เรียกขานแทนตัวเท่านั้น หากแต่ชื่อยังแฝงแนวคิดเรื่องความเป็นสิริมงคลและความเป็นกาลกิณีด้วย คนไทยมีความเชื่อว่า ชื่อที่ดีทำให้เกิดสิริมงคลแก่เจ้าของชื่อ แต่ในทางกลับกันชื่อที่ไม่ดีอาจเป็นกาลกิณีแก่เจ้าของชื่อด้วยความเชื่อดังกล่าวนี้อาจสะท้อนให้เห็นในหลายบริบทของสังคมไทย ไม่ว่าจะเป็นในวรรณคดี หรือในการใช้ภาษาทั่วไปในชีวิตประจำวัน

นอกจากนี้พบว่า คนปัจจุบันนิยมเปลี่ยนชื่อ ซึ่งชื่อส่วนใหญ่มักคำนึงถึงความเป็นสิริมงคลแก่เจ้าของชื่อ ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงทำให้มีตำราในการตั้งชื่อ มีหนังสือคู่มือในการตั้งชื่อมากมาย เช่น หนังสือ “จะตั้งชื่อบุตรหลานอย่างไร” (เสฐียรพงษ์ วรรณปก, 2520) “นามศาสตร์ มหาอำนาจแห่งการตั้งชื่อ” (กรหริศ บัชรวง, 2554) “นามภาษา ภาษาเพื่อการตั้งชื่อ” (สำรวย นักการเรียน, 2550) และ “ชื่อตีความหมาย” (สำรวย นักการเรียน และสาวิตรี แสนสว่าง, 2542)

จากการสังเกตชื่อต่าง ๆ ที่ปรากฏในตำราการตั้งชื่อหรือในคู่มือการตั้งชื่อ หรือชื่อบุคคลทั่วไปพบว่า ภาษาที่ใช้ในการตั้งชื่อที่มีความหมายเป็นสิริมงคลมักมาจากภาษาบาลีหรือภาษาสันสกฤต และเนื่องจากชื่อเป็นนามชี้เฉพาะ การเขียนชื่อจึงอาจมีความเหมือนและความแตกต่างกับรูปเขียนของคำที่มีใช้ในภาษาไทย คำที่ระบุไว้ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน รวมทั้งอาจมีความเหมือนและความแตกต่างกับรูปเขียนในภาษาบาลีและภาษาสันสกฤต ซึ่งเป็นภาษาที่เรายืมคำมาใช้ในการตั้งชื่ออีกด้วย

การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวกับการตั้งชื่อบุคคล พบงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและทำให้เกิดประเด็นที่น่าสนใจในการศึกษาที่มาและรูปเขียนที่เปลี่ยนแปลง: กรณีศึกษาหน่วยศัพท์ภาษาบาลีและภาษาสันสกฤตที่ใช้ในการตั้งชื่อ เช่น งานวิจัยของสุภาพรณณ บางช่วง (2527) ศึกษาการใช้ภาษาในการตั้งชื่อของคนไทยตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนถึงปี พ.ศ. 2525 จากการศึกษาในเรื่องของจำนวนพยางค์และที่มาของภาษาพบว่าชื่อของคนไทยมีจำนวนพยางค์เพิ่มขึ้น มีการใช้ภาษาไทยในการตั้งชื่อลดลงและเพิ่มการใช้ภาษาบาลีและภาษาสันสกฤตมากขึ้นตามลำดับสมัย โดยเฉพาะในช่วงหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นระบอบประชาธิปไตยในระยะต้น ภาษาที่ปรากฏในชื่อคนทั่วไปยังมีชื่อภาษาไทยอยู่มาก ส่วนชื่อที่เป็นภาษาบาลีสันสกฤตก็เพิ่มจำนวนที่มีภาษาไทยเข้ามาประสมมากขึ้น เช่น เจียรระวี สว่างวรรณ ต่อมาในสมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม คนไทยมีความตื่นตัวในการเลือกสรรภาษามาตั้งชื่อตัวเองมากขึ้น ซึ่งปรากฏเป็นชื่อที่มาจากภาษาบาลีและภาษาสันสกฤตมากขึ้น ทั้งนี้เนื่องมาจากชื่อภาษาบาลีและภาษาสันสกฤตมีรูปคำหรือเสียงแปลก ๆ ที่ไม่ซ้ำกับชื่อก่อนอื่น แสดงถึงแนวคิดของความต้องการสร้างความเป็นเอกเทศหรือความโดดเด่นของคนในยุคนั้น (เอกพงศ์ ประสงค์เงิน, 2548, หน้า 165-166) งานวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่า คนไทยใช้ภาษาบาลีและภาษาสันสกฤตในการตั้งชื่อตัวเองมาตั้งแต่สมัยสุโขทัย และมีความนิยมในการใช้ภาษาบาลีสันสกฤตในการตั้งชื่อมากขึ้นตามสมัยที่เปลี่ยนไป

ต่อมาในปี พ.ศ. 2545 งานวิจัยของสมชาย สำเนียงงาม (2545) ได้ศึกษาเรื่องลักษณะภาษาที่แสดงความเปลี่ยนแปลงของความเชื่อเกี่ยวกับสิริมงคลและกาลกิณีในชื่อของคนไทย โดยมีวัตถุประสงค์หนึ่ง คือ เพื่อวิเคราะห์รูปคำและความหมายของชื่อของคนไทยที่มีอายุต่างกันเพื่อศึกษาความเปลี่ยนแปลงของความเชื่อเกี่ยวกับสิริมงคลและกาลกิณีในชื่อของคนไทย การศึกษานี้ได้แยกหน่วยศัพท์แต่ละหน่วยศัพท์ที่แสดงความหมายแต่ละความหมายออกจากกัน ในการวิเคราะห์ความหมายของหน่วยศัพท์นั้น ผู้วิจัยได้ยึดความหมายตามพจนานุกรมราชบัณฑิตยสถานและพจนานุกรมเล่มอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ส่วนหน่วยศัพท์บางหน่วยศัพท์ซึ่งไม่มีความหมายปรากฏในพจนานุกรม เช่น ศัพท์บาลีสันสกฤตบางคำผู้วิจัยจะสอบถามจากผู้เชี่ยวชาญภาษานั้น ๆ ผลการศึกษาพบว่า รูปคำของชื่อในคนกลุ่มอายุ 81 ปีขึ้นไปสะท้อนความเชื่อเรื่องสิริมงคลและกาลกิณีน้อยกว่าชื่อของคนกลุ่มอายุอื่น และมีแนวโน้มว่าชื่อของคนในกลุ่มอายุที่ลดลง

จะสะท้อนความเชื่อเกี่ยวกับสิริมงคลและกาลกิณีมากขึ้น งานวิจัยเรื่องนี้มีประเด็นที่น่าสนใจ คือ จากการสังเกตรูปคำที่ผู้วิจัยศึกษาพบว่า หน่วยศัพท์ของชื่อในกลุ่มตัวอย่างโดยส่วนใหญ่มักเป็นคำจากภาษาบาลีและภาษาสันสกฤต เช่น กรกมล นิโบล สุชาติ ปัญญาพร อภิชัย ญัฐนิชา จิรานันท์ ซึ่งหน่วยศัพท์ในชื่อเหล่านี้มีทั้งที่มีรูปเหมือนคำในภาษาเดิมและมีรูปเปลี่ยนไปจากภาษาเดิมด้วยเช่นกัน

นอกจากนี้ ยังพบงานวิจัยของเครือวัลย์ ทองหนู้อย (2557) ซึ่งศึกษาลักษณะและแนวโน้มของการใช้ภาษาในการตั้งชื่อของบุคคลสามระดับอายุ: กรณีศึกษา ตำบลท่ามิหรำ อำเภอเมืองพัทลุง จังหวัดพัทลุง ผลการศึกษาในประเด็นการปรากฏของคำที่ใช้ในการตั้งชื่อพบว่า ช่วงอายุที่ 1 (60 ปีขึ้นไป) ปรากฏการตั้งชื่อจากคำที่ปรากฏในพจนานุกรมมากที่สุด รองลงมา คือ ช่วงอายุที่ 2 (30-50 ปี) และน้อยที่สุดคือช่วงอายุที่ 3 (1-20ปี) ส่วนการตั้งชื่อที่ไม่ปรากฏคำในพจนานุกรม ช่วงอายุที่ 3 ปรากฏการตั้งชื่อจากคำที่ไม่ปรากฏในพจนานุกรมมากที่สุด ทำให้เห็นว่า แนวโน้มของการปรากฏคำในการตั้งชื่อในขณะนั้นส่วนใหญ่จะเป็นคำที่ไม่ปรากฏในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556) ในงานวิจัยเรื่องนี้หากพิจารณาตัวอย่างชื่อที่ไม่ปรากฏในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556) พบข้อมูลที่น่าสนใจ คือ ชื่อที่ในงานวิจัยดังกล่าวส่วนใหญ่หากแยกหน่วยศัพท์ในชื่อแล้วจะพบว่า เป็นหน่วยศัพท์ที่มาจากภาษาบาลีและภาษาสันสกฤต และหน่วยศัพท์ส่วนใหญ่มีปรากฏแล้วในพจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556) เช่น สุตา รัตนชัย ภัทรจิตรี อภิสูตา ศุภวัฒน์ อัยลดา

การทบทวนวรรณกรรมข้างต้นแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า การตั้งชื่อคนไทยมีการใช้คำจากภาษาบาลีและภาษาสันสกฤตในการตั้งชื่อมาอย่างต่อเนื่องและเป็นระยะเวลานานตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และทำให้ทราบว่ายังไม่มียานวิจัยใดที่ศึกษาที่มาและการเปลี่ยนแปลงรูปเขียนของหน่วยศัพท์ภาษาบาลีและภาษาสันสกฤตที่นำมาใช้ในการตั้งชื่อบุคคล นอกจากนี้ จากการสังเกตพบว่าหน่วยศัพท์จากภาษาบาลีและภาษาสันสกฤตที่ใช้ในการตั้งชื่อบางหน่วยศัพท์มีรูปเขียนที่แตกต่างกับรูปเขียนของหน่วยศัพท์ในภาษาเดิม คือ ภาษาบาลีและภาษาสันสกฤต ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาที่มาของหน่วยศัพท์ภาษาบาลีและภาษาสันสกฤตที่ใช้ในการตั้งชื่อ รวมถึงรูปเขียนของหน่วยศัพท์ภาษาบาลีและภาษาสันสกฤตที่เมื่อนำมาใช้ในการตั้งชื่อบุคคลว่าจะมีรูปเขียนที่เปลี่ยนแปลงไปในลักษณะใดบ้าง การวิจัยนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาที่มา

ของหน่วยศัพท์ภาษาบาลีและภาษาสันสกฤตในการตั้งชื่อ รวมถึงศึกษารูปเขียนของหน่วยศัพท์ภาษาบาลีและภาษาสันสกฤตที่เปลี่ยนแปลงไปเมื่อนำมาใช้ในการตั้งชื่อ

วิธีการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเอกสาร (documentary research) มีขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. สืบค้นเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ เอกสารที่เกี่ยวข้องกับภาษาบาลีและภาษาสันสกฤต เอกสารที่เกี่ยวข้องกับภาษาบาลีและภาษาสันสกฤตในภาษาไทย หนังสือหรือตำราการตั้งชื่อบุคคล และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการตั้งชื่อบุคคล
2. รวบรวมข้อมูลรายชื่อ นิสิตชั้นปีที่ 1 ถึงชั้นปีที่ 4 วิชาเอกภาษาไทย ปีการศึกษา 2562 จากระบบทะเบียนและสถิติของมหาวิทยาลัยบูรพา จำนวน 264 รายชื่อ
3. วิเคราะห์ที่มาและรูปเขียนของหน่วยศัพท์ภาษาบาลีและภาษาสันสกฤตที่เปลี่ยนแปลงไปเมื่อนำมาใช้ในการตั้งชื่อ โดยพิจารณาแบ่งหน่วยศัพท์ภาษาบาลีและภาษาสันสกฤตในชื่อตามรูปคำที่ปรากฏในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 เป็นเกณฑ์ หากคำใดไม่ปรากฏในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ผู้วิจัยจะสืบค้นที่มาของคำเพิ่มเติมจากพจนานุกรมบาลี-ไทย และ Sanskrit-English dictionary
4. สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

นิยามศัพท์เฉพาะ

หน่วยศัพท์ หมายถึง หน่วยที่เล็กที่สุดในระดับคำที่มีที่มาจากภาษาบาลีและ/หรือภาษาสันสกฤตที่ปรากฏในชื่อ เช่น ธนวรรณ มี “ธน” เป็นหนึ่งหน่วยศัพท์ และ “วรรณ” เป็นหนึ่งหน่วยศัพท์

ผลการวิจัย

จากการศึกษาที่มาของหน่วยศัพท์ที่ใช้ในการตั้งชื่อ พบที่มาของหน่วยศัพท์ 3 ลักษณะ คือ หน่วยศัพท์ในชื่อที่มีที่มาจากภาษาบาลี หน่วยศัพท์ในชื่อที่มีที่มาจากภาษาสันสกฤต และหน่วยศัพท์ในชื่อที่มีที่มาจากภาษาบาลีและภาษาสันสกฤต ดังนี้

1. หน่วยศัพท์ในชื่อที่มีที่มาจากภาษาบาลี ดังตัวอย่างต่อไปนี้

หน่วยศัพท์ในชื่อ	คำที่ปรากฏ	คำภาษาบาลี	ความหมาย
			ในพจนานุกรม
กร	กร	กร (कर)	น. ผู้ทำ, แสง
กัญญา	กัญญา	กัญญา (कञ्जा)	น. สาวรุ่น สาวน้อย
กัณฑ์	กัณฑ์	กณฑ์ (कन्त)	ก. ยินดี, พอใจ, ว. นำใคร่, นำพอใจ, งดงาม
กิตติ	กิตติ	กิตติ (किति)	น. คำเล่าลือ, คำสรรเสริญ
ฐิติ	ฐิติ	ฐิติ (ठिति)	น. การตั้งอยู่, การยืนอยู่, การดำรงอยู่
ณัฐ	-	ณัฐ (नट्ट)	ผู้ตั้งอยู่ในความรู้ นักปราชญ์ บัณฑิต
ณัฐ	-	ณัฐ (नट्ट)	ผู้ตั้งอยู่ในความรู้ นักปราชญ์ บัณฑิต
นิชา	-	นิชา (निच्)	สะอาด, บริสุทธิ์
ดุสิตา	ดุสิต	ดุสิต (दुसित)	น. ชื่อสวรรค์ชั้นที่ 4 แห่งสวรรค์ 6 ชั้น
เดช	เดช	เดช (तेज)	น. อำนาจ, ความร้อน ไฟ
ทัต	ทัต	ทัตต (दत्त)	ก. ให้แล้ว
ธัญ	ธัญ	ธัญญ (धञ्ज)	ว. รุ่งเรือง, มั่งมี, มีโชค, ดี, เลิศ
นพ	นพ, นพ-	นพ (नव)	ว. เก้า
ปภา	-	ปภา (पभा)	น. แสง, แสงสว่าง, แสงไฟ
พร	พร	วร (वर)	น. คำแสดงความปรารถนา ให้ประสพสิ่งที่เป็นสิริมงคล

หน่วยศัพท์ในชื่อ	คำที่ปรากฏ ในพจนานุกรม	คำภาษาบาลี	ความหมาย
ภาค	ภาค	ภาค (ภก)	น. โชคดี, ความเจริญ, เกียรติ
ภาคสรร	ภาคสรร	ภาคสรร (ภสสร)	น. แสงสว่าง, รัศมี
ราช	ราช, ราช-	ราชช (รจ)	น. ความเป็นพระราช
รัฐ	รัฐ, รัฐ-	รฐ (รฐ)	น. แคว้น, บ้านเมือง ประเทศ
วนิดา	วนิดา	วนิดา (วนิตา)	น. หญิง, หญิงสาว
วัฒน	วัฒนะ, วัฒน-	วตถน (วตถน)	น. ความเจริญ, ความงาม
วิสาข	วิสาข-, วิสาขะ	วิสาข (วิสสข)	น. ชื่อเดือนที่ 6 แห่งจันทรคติ
วุฒิ	วุฒิ	วุฒิ (วุฐิ)	น. ภูมิรู้, ความเจริญ, ความงาม, ความเป็นผู้ใหญ่
สร	สร	สร (सर)	น. ศรี
สรี	สรี	สรี (सरि)	น. ร่าเริง
สิรา	สิระ-	สิระ (สิระ)	น. หัว, ยอด, ที่สุด
สิริ	สิริ	สิริ (สิริ)	น. ศรี, มิ่งขวัญ, มงคล
สิริยา	สิริ	สิริ (สิริ)	น. ศรี, มิ่งขวัญ, มงคล
สุชา	สุชา	สุชา (สุชา)	น. ผู้มีกำเนิดดี, ลูกผู้มีสกุลดี
หัส	หัส	หส (हस)	ว. หนึ่งพัน คือ 10 ร้อย
อัชฌา	อัชฌา	อชฌาสย (अञ्जासय)	น. กิริยาดี นิสัยใจคอ, ความรู้จักผ่อนปรน
อัยยา	อัยยะ	อัยย (अय्य)	น. ผู้เป็นเจ้าของ, ผู้เป็นใหญ่, นาย
อิสรา	อิสระ- อิสระ	ป. อิสสร (इस्सर)	ว. เป็นใหญ่, เป็นไทแก้ตัว, น. ความเป็นไทแก้ตัว
โอภาส	โอภาส	โอภาส (ओभास)	น. แสงสว่าง, ความสดใส, ความเปล่งปลั่ง ก. ส่องแสง

2. หน่วยศัพท์ในชื่อที่มีที่มาจากภาษาสันสกฤต ดังตัวอย่างต่อไปนี้

หน่วยศัพท์ในชื่อ คำที่ปรากฏ คำภาษาสันสกฤต ความหมาย
ในพจนานุกรม

กฤต	กฤต	กฤต (कृत)	ว. อันกระทำแล้ว
กานต์	กานต์	กานต์ (कान्त)	ว. เป็นที่รัก, โดยมากใช้เป็น ส่วนท้ายของสมาส
จักร	จักร-, จักร	จักร (चक्र)	น. ล้อ กงจักร วงกลม
ตรี	ตรี	ตรี (त्रि)	ว. สาม
ทิพย์	ทิพย์	ทิพย์ (दिव्य)	ว. เป็นของเทวดา
ธรรม	ธรรม-, ธรรม, ธรรม (धर्म) ธรรมะ	ธรรม (धर्म)	น. คุณความดี, คำสั่งสอน ในศาสนา
ธีร	ธีร-, ธีระ	ธีร (थीर)	น. นักปราชญ์ ว. ฉลาด, ไหวพริบ, มีปัญหา, ว. มั่นคง, แข็งแรง
ธีรา	ธีร-/ธีระ	ธีร (थीर)	น. นักปราชญ์. ว. ฉลาด, ไหวพริบ, ปัญหา, ว. มั่นคง, แข็งแรง
นภัส	-	นภัส (नभस्)	ท้องฟ้า
เนตร	เนตร	เนตร (नेत्र)	น. ตา, ดวงตา
บุษกร	บุษกร	บุษกร (पुष्कर)	น. ดอกบัวสีน้ำเงิน, บัว
พงค์	พงค์	วงศ์ (वंश)	น. เชื้อสาย เทือกเขา เหล่ากอ สกุล
พรรณ	พรรณ	พรรณ (वर्ण)	น. ชนิด, สีของผิว
พรรษ	พรรษ	พรรษ (वर्ष)	น. ฝน, ปี
พรรษา	พรรษา	พรรษ (वर्ष)	น. ช่วงระยะเวลา 3 เดือน ในฤดูฝน, ปี
พิชญ	พิชญ์	วิชญ (विज्ञ)	น. นักปราชญ์, คนมีความรู้สูง
ยศ	ยศ	ยศ (यश)	น. ความยกย่องนับถือ เกียรติของตน, เกียรติคุณ

หน่วยศัพท์ในชื่อ คำที่ปรากฏ คำภาษาสันสกฤต ความหมาย
ในพจนานุกรม

รัศมี	รัศมี	รศมี (रश्मि)	น. แสงสว่างที่พวยพุ่งออกจากจุดกลาง
ลภัส	-	ลภส (लभस्)	ความมั่งมี, ความร่ำรวย
ลลิตา	ลลิต	ลลิตา (ललिता)	ว. น่ารัก น่าเอ็นดู น่าชื่นชม สวยงาม ละมุนละม่อม
วรรณ	วรรณ, วรรณ-	วรณ (वर्ण)	น. สี ผิว ขนชั้น หนังสือ
ศยา	-	ศยา (शया)	น. การพักผ่อน, ความสงบ
ศักดิ์	ศักดิ์, ศักดิ์	ศกฺติ (शक्ति)	น. อำนาจ, ความสามารถ
สโรชา	สโรชะ	สโรช (सरोज)	น. ดอกบัว, บัว
อินทร์	อินทร์	อินทร (इन्द्र)	น. ชื่อเทวราชผู้เป็นใหญ่ในสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ และชั้นจตุมหาราช

3. หน่วยศัพท์ในชื่อที่มีที่มาจากภาษาบาลีและภาษาสันสกฤต ดังตัวอย่างต่อไปนี้

หน่วยศัพท์ในชื่อ คำที่ปรากฏ คำภาษาบาลี คำภาษาสันสกฤต ความหมาย
ในพจนานุกรม และภาษาสันสกฤต

กนก	กนก	กนก (कनक)	น. ทอง
ชัย	ชัย, ชัย-	ชย (जय)	น. การชนะ, ความชนะ
เทพ	เทพ, เทพ-	เทว (देव)	น. เทวดา
ธัญญ	ธน	ธน (धन)	น. ทรัพย์สิน
ธิดา	ธิดา	ธิดา (धीता)	น. ลูกหญิง
นนท์	นนท์	นนท (नन्द)	น. ความสนุก, ความยินดี, ความรื่นเริง
นิล	นิล, นิล-	นึล (नील)	น. พลอยชนิดหนึ่งมีสีดำ
นุช	นุช	อนุช (अनुज)	น. น้อง (โดยมากใช้แก่ผู้หญิง)

หน่วยศัพท์ในชื่อ	คำที่ปรากฏ	คำภาษาบาลี	ความหมาย
ในพจนานุกรม และภาษาสันสกฤต			
พล (ป., ส.)	พล, พล-	พล (พล)	น. กำลัง, ทหาร, สามัญ, ธรรมดา ๆ, พื้น ๆ, ยศทหาร และตำรวจสัญญาบัตรรองจาก จอมพล
พิน	พิน	วีณา (वीणा)	น. ชื่อเครื่องดนตรีชนิดหนึ่ง บรรเลงด้วยการดีดสาย
พิมล	พิมล	วิมล (विमल)	ว. ปราศจากมลทิน, ปราศจากความมัวหมอง, ผ่องใส
ภรณ์	อาภรณ์	อาภรณ์ (आभरण)	น. เครื่องประดับ
ภัทธา	ภัทธา	ภัทธา (भद्र)	ว. ดี, เจริญ, ประเสริฐงาม, น่ารัก
มณี	มณี	มณี (मणि)	น. แก้วหินมีค่าสีแดง มักหมายถึงทับทิม
มัลลิกา	มัลลิกา	มัลลิกา (मल्लिका)	น. ดอกมะลิ
รจนา	รจนา	รจนา (रचन)	ก. ตกแต่ง, ประพันธ์ ว. งาม
รวี	รวี	รวี (रवि)	น. พระอาทิตย์
ระพี	ระพี	รวี (रवि)	น. พระอาทิตย์
โรจน์	โรจน์	โรจน์ (रोचन)	ว. รุ่งเรือง, สว่าง, สุกใส
วาสนา	วาสนา	วาสนา (वासना)	น. บุญบารมี, กุศลที่ทำให้ได้รับลาภยศ
สห	สห-	สห (सह)	ว. ด้วยกัน, พร้อม, ร่วม, ร่วมกัน
วีร์	วีร์-	วีร์ (वीर)	ว. กล้าหาญ
สุตา	สุตา	สุตา (सुता)	น. ลูกสาว, หญิงสาว
สุตา	สุตา	สุตา (सुता)	น. ลูกสาว
อาภา	อาภา	อาภา (आभा)	น. แสง, รัศมี, ความสว่าง
อาลัย	อาลัย	อาลัย (आलय)	น. ที่อยู่, ที่พัก

การแบ่งที่มาของหน่วยศัพท์เป็น 3 ลักษณะนี้ ทำให้เห็นว่าหน่วยศัพท์ในชื่อ บางหน่วยศัพท์เป็นคำยืมจากบาลีสันสกฤตที่ใช้เป็นทั่วไปในภาษาไทย จนได้รับการบรรจุ ไว้ในพจนานุกรม โดยคำเหล่านั้นได้ระบุที่มาว่าเป็นคำจากภาษาใด แต่บางหน่วยศัพท์ ในชื่อมีรูปใกล้เคียงกับคำที่ไทยยืมจากภาษาบาลีและภาษาสันสกฤต แต่อาจมีการเปลี่ยน รูปคำไปบ้าง จึงทำให้รูปคำของหน่วยศัพท์ในชื่อเหล่านี้มีรูปไม่เหมือนรูปคำที่ปรากฏ ในพจนานุกรม ในขณะที่บางหน่วยศัพท์ในชื่อมีรูปเหมือนหรือใกล้เคียงกับรูปคำใน ภาษาเดิม คือภาษาบาลีและภาษาสันสกฤต

จากที่มาของหน่วยศัพท์ในชื่อดังกล่าวข้างต้น จึงมีความน่าสนใจที่จะศึกษาว่า รูปของหน่วยศัพท์ในชื่อที่มาจากภาษาบาลีและภาษาสันสกฤตมีการเปลี่ยนแปลงของ รูปเขียนในลักษณะใดบ้าง เมื่อเทียบกับหน่วยศัพท์เดิมในภาษาบาลีและภาษาสันสกฤต

การศึกษาการเปลี่ยนแปลงรูปเขียนของหน่วยศัพท์ในชื่อพบว่า หน่วยศัพท์ ภาษาบาลีสันสกฤตที่ใช้ในการตั้งชื่อมีการเปลี่ยนแปลงรูปเขียน ซึ่งสรุปได้ 6 ลักษณะ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

1. หน่วยศัพท์ในชื่อที่มีรูปเหมือนคำที่ปรากฏในพจนานุกรมซึ่งมีรูปเหมือน หน่วยศัพท์ภาษาเดิม

หน่วยศัพท์ในชื่อ	คำที่ปรากฏในพจนานุกรม	หน่วยศัพท์ภาษาเดิม
กนก (แบบ)	กนก	กนก (कनक)
กร	กร	กร (कर)
กิตติ	กิตติ	กิตติ (कित्ति)
ฐิติ	ฐิติ	ฐิติ (ठित्ति)
ธีร	ธีร	ธีร (धीर)
เนตร	เนตร	เนตร (नेत्र)
พล	พล, พล-	พล (बल)
ยศ	ยศ	ยศ (यश)
วาสนา	วาสนา	วาสนา (वासना)
สร	สร	สร (सर)
สิริ	สิริ	สิริ (सिरि)
สุชา	สุชา	สุชา (सुजा)

หน่วยศัพท์ในชื่อ	คำที่ปรากฏในพจนานุกรม	หน่วยศัพท์ภาษาเดิม
อาภา	อาภา	อาภา (आभा)
โอภาส	โอภาส	โอภาส (ओभास)

2. หน่วยศัพท์ในชื่อที่มีรูปเหมือนคำที่ปรากฏในพจนานุกรมแต่เปลี่ยนรูปไปจากหน่วยศัพท์ภาษาเดิม

หน่วยศัพท์ในชื่อ	คำที่ปรากฏในพจนานุกรม	หน่วยศัพท์ภาษาเดิม
กัญญา	กัญญา	กณฺญา (कञ्जा)
กันต์	กันต์	กนฺต (कन्त)
กานต์	กานต์	กานฺต (कान्त)
จักร	จักร-, จักร	จกร (चक्र)
ชัย	ชัย, ชัย-	ชย (जय)
เดช	เดช	เตช (तेज)
ตรี	ตรี	ตริ (त्रि)
ทัต	ทัต	ทตฺต (दत्त)
ทิพย์	ทิพย์	ทิวฺย (दिव्य)
เทพ	เทพ, เทพ-	เทว (देव)
ธัญ	ธัญ	ธณฺญ (धञ्ज)
ธิดา	ธิดา	ธีตา (धीता)
นนท์	นนท์	นฺนท (नन्द)
นพ	นพ, นพ-	นว (नव)
นิล	นิล, นิล-	นีล (नील)
นุช	นุช	อนุช (अनुज)
บุษกร	บุษกร	บุษฺกร (पुष्कर)
วงศ์	วงศ์	วศ์ (वंश)
พร	พร	วร (वर)
พรรณ	พรรณ	วฺรณ (वर्ण)
พรรษ	พรรษ	วฺรช (वर्ष)
พรรษา	พรรษา	วฺรษา (वर्षा)

หน่วยศัพท์ในชื่อ	คำที่ปรากฏในพจนานุกรม	หน่วยศัพท์ภาษาเดิม
พิน	พิน	วีณา (वीणा)
พิมล	พิมล	วิมล (विमल)
ภัค	ภัค	ภค (भग)
มณี	มณี	มณี (मणि)
มัลลิกา	มัลลิกา	มลลิกา (मल्लिका)
รจนา	รจนา	รจน (रचन)
รวี	รวี	รวี (रवि)
รัช	รัช, รัช-	รชช (रज्ज)
รัฐ	รัฐ, รัฐ-	รฐฐ (रट्ट)
โรจน์	โรจน์	โรจน (रोचन)
วนิดา	วนิดา	วนิตา (वनिता)
วรรณ	วรรณ, วรรณ-	วรณ (वर्ण)
วุฒิ	วุฒิ	วุฑฒิ (वुष्टि)
ศักดิ์	ศักดิ์	ศกติ (शक्ति)
สุตา	สุตา	สุตา (सुता)
อัชฌา	อัชฌา	อชฌาสย (अज्जासय)
อालัย	อาลัย	อालย (आलय)
อินทร์	อินทร์	อินทร (इन्द्र)

3. หน่วยศัพท์ในชื่อที่มีรูปแตกต่างกับคำที่ปรากฏในพจนานุกรมซึ่งมีรูปเหมือนหน่วยศัพท์ภาษาเดิม

หน่วยศัพท์ในชื่อ	คำที่ปรากฏในพจนานุกรม	หน่วยศัพท์ภาษาเดิม
ชัญญ	ชน	ชน (धन)
ธีรา	ธีร	ธีร (धीर)
สรี	สรีร	สรีร (सरिर)
สิรา	สิร-	สิร (सिर)
สิริยา	สิริ	สิริ (सिरि)

หน่วยศัพท์ในชื่อ	คำที่ปรากฏในพจนานุกรม	หน่วยศัพท์ภาษาเดิม
วิชาข	วิชาข-, วิชาขะ	วิชาข (visaxh)
วีร์	วีร์-	วีร์ (vīr)

4. หน่วยศัพท์ในชื่อที่มีรูปแตกต่างกับคำที่ปรากฏในพจนานุกรมแต่มีรูปเหมือนหรือคล้ายกับหน่วยศัพท์ภาษาเดิม

หน่วยศัพท์ในชื่อ	คำที่ปรากฏในพจนานุกรม	หน่วยศัพท์ภาษาเดิม
กฤต	กฤต (แบบ)	กฤต (कृत)
ลลิตา	ลลิต	ลลิตา (ललिता)
สุตา	สุตา	สุตา (सुता)

5. หน่วยศัพท์ในชื่อที่ไม่ปรากฏในพจนานุกรมและมีรูปเหมือนหรือคล้ายกับหน่วยศัพท์ภาษาเดิม

หน่วยศัพท์ในชื่อ	คำที่ปรากฏในพจนานุกรม	หน่วยศัพท์ภาษาเดิม
ณัฐ	-	ณัฐ (नट्ट)
ณัฐ	-	ณัฐ (नट्ट)
นิชา	-	นิช (निच)
นภัส	-	นภส (नभस्)
ปภา	-	ปภา (पभा)
ลภัส	-	ลภส (लभस्)
ศยา	-	ศยา (शया)

6. หน่วยศัพท์ในชื่อที่มีรูปแตกต่างกับคำที่ปรากฏในพจนานุกรมและมีรูปแตกต่างไปจากหน่วยศัพท์ภาษาเดิม

หน่วยศัพท์ในชื่อ	คำที่ปรากฏในพจนานุกรม	หน่วยศัพท์ภาษาเดิม
ตุสิตา	ตุสิต	ตุสิต (तुसित)
ธรรม์	ธรรม-, ธรรม, ธรรมะ	ธรรม (धर्म)
พิชญ	พิชญ์	วิชญ (विज्ञ)
ภรณ์	อาภรณ์	อาภรณ์ (आभरण)

หน่วยศัพท์ในชื่อ	คำที่ปรากฏในพจนานุกรม	หน่วยศัพท์ภาษาเดิม
ภัทรา	ภัทร	ภัทร (भद्र)
ภัสสร	ภัสสร	ภัสสร (भस्सर)
ระพี	รพี	รวิ (रवि)
รัศมี	รัศมี	รศมิ (रश्मि)
วัฒน์	วัฒน์, วัฒน-	วฑฒน (वृद्धन)
สโรชา	สโรช	สโรช (सरोज)
หัส	สหัส	สทสส (सहस्स)
อัยยา	อัยยะ	อัยย (अय्य)
อิสรา	อิสร- อีสระ	อิสสร (इस्सर)

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาที่มาและรูปเขียนที่เปลี่ยนแปลง: กรณีศึกษาหน่วยศัพท์ภาษาบาลีและภาษาสันสกฤตที่ใช้ในการตั้งชื่อพบว่า มีประเด็นที่ควรพิจารณาดังนี้

1. จากผลการศึกษาพบว่า หน่วยศัพท์ในชื่อมีทั้งหน่วยศัพท์ที่มาจากภาษาบาลี หน่วยศัพท์ที่มาจากภาษาสันสกฤต และหน่วยศัพท์ที่มาจากภาษาบาลีและภาษาสันสกฤต ซึ่งหากพิจารณาจากชื่อทั้งหมดแล้วพบว่าชื่อที่มีหน่วยศัพท์ในชื่อมาจากภาษาทั้งสองนี้มีมากกว่าชื่อที่มีหน่วยศัพท์ในชื่อที่มาจากภาษาไทยหรือภาษาอื่น ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากหน่วยศัพท์ในชื่อที่มาจากภาษาบาลีและภาษาสันสกฤตเป็นหน่วยศัพท์ที่มีเสียงไพเราะ เป็นหน่วยศัพท์ที่ไม่แปลกเกินไปและออกเสียงได้ไม่ยาก นอกจากนี้ยังมีความหมายเป็นไปในทางที่ดีหรือเป็นมงคลอีกด้วย

นอกจากนี้ยังพบว่า หน่วยศัพท์ในชื่อไม่ว่าจะมีที่มาจากภาษาบาลีหรือภาษาสันสกฤต โดยส่วนใหญ่แล้วจะเป็นหน่วยศัพท์ที่ปรากฏในพจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากหน่วยศัพท์เหล่านี้เป็นหน่วยศัพท์ที่ใช้อยู่ในภาษาไทยมานานจนกลายเป็นคำยืมในภาษาไทย จึงเป็นคำที่คนไทยคุ้นเคยในการออกเสียงในการเขียนและเป็นคำที่พจนานุกรมฯ ได้ให้ความหมายไว้อย่างชัดเจนซึ่งโดยส่วนใหญ่เป็นความหมายในทางที่ดี ด้วยเหตุผลดังกล่าวนี้จึงอาจทำให้ผู้ที่ตั้งชื่อตัดสินใจเลือกใช้คำยืมภาษาบาลีและภาษาสันสกฤตเหล่านี้ในการตั้งชื่อ เพราะได้ทั้งรสคำที่เพราะ

และรสความที่ดี แต่ถึงอย่างไรก็ตาม จากผลการศึกษาพบหน่วยศัพท์ในชื่อบางหน่วยศัพท์ที่ไม่ปรากฏในพจนานุกรมฯ เช่น ฌัฏฐ-ฌฎฐ (๗๕๘) ฌัฐ-ฌฎฐ (๗๕๘) นิชา-นิช (๗๖๖) นภัส-นภส (๗๖๗) ปภา-ปภา (๗๗๓) ลภัส-ลภส (๗๗๗) ศยา-ศยา (๗๗๗) เห็นได้ว่าหน่วยศัพท์เหล่านี้มีความหมายที่ดี รูปเขียนไม่ซับซ้อนและออกเสียงได้ง่าย จึงอาจเป็นเหตุผลที่นำมาใช้ในการตั้งชื่อ แม้จะไม่ปรากฏค่าและความหมายในพจนานุกรมฯ ก็ตาม

2. จากผลการศึกษาเรื่องการเปลี่ยนแปลงรูปเขียนของหน่วยศัพท์ในชื่อที่มาจากภาษาบาลีและภาษาสันสกฤตพบว่า รูปคำของหน่วยศัพท์ในชื่อบางหน่วยศัพท์ไม่มีการเปลี่ยนแปลงรูปเขียนจากหน่วยศัพท์ในภาษาเดิม แม้สระบางรูปจะมีการออกเสียงหน่วยศัพท์ที่เปลี่ยนไป เช่น รูปสระ อ ลดรูปในหน่วยศัพท์ภาษาเดิมเมื่อนำมาใช้เป็นหน่วยศัพท์ในชื่อออกเสียงเป็นสระ ออ (หน่วยศัพท์ सर - สร कर - กร) และสระ โอะ (หน่วยศัพท์ यः - ยศ बल - พล) นอกจากนี้ ยังพบรูปสระอีกหลายรูปของหน่วยศัพท์ในชื่อที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลงรูปเขียนจากหน่วยศัพท์ในภาษาเดิม เช่น สระ อา (วาสนา वासना) อิ (ฐิติ ฐिति) อี (ธีร थिर) อุ (สุชา सुचा) เอ (เนตร नेत्र) และรูปเขียนของสระเต็มรูป โอ (โอบาส ओभास) และสระ อา (อาภา आभा)

3. จากผลการศึกษาพบว่า หน่วยศัพท์ในชื่อที่มีรูปแตกต่างจากหน่วยศัพท์ในภาษาบาลีและภาษาสันสกฤต มีการเปลี่ยนรูปเขียนในหลายลักษณะ เช่น

1) หน่วยศัพท์ในชื่อมีการตัดตัวสะกดของหน่วยศัพท์ภาษาเดิม ซึ่งโดยส่วนใหญ่เป็นหน่วยศัพท์จากภาษาบาลี เช่น ทัต-ทตต (दत्त) ฌัญ-ฌณญ (धञ्ज) รัช-รชช (रञ्ज) รัฐ-รฎฐ (रुष्ट) วุฒิ-วุชฒิ (वृष्टि) หรือมีการตัดพยางค์ในภาษาเดิม เช่น อชฌา ตัดมาจาก อชฌาस्य (अञ्जास्य), นุช ตัดมาจาก อนุช (अनुच), สรี ตัดมาจาก สรีर (सरिर) ภรณ์ ตัดมาจาก อภรณ์ (आभरण) ทั้งการตัดตัวสะกดและการตัดพยางค์นี้เป็นไปเพื่อการลดจำนวนพยางค์ของหน่วยศัพท์ให้สั้นลง ส่งผลให้การออกเสียงง่ายยิ่งขึ้น

2) หน่วยศัพท์ในชื่อมีการเติมไม้หันอากาศเมื่อหน่วยศัพท์ภาษาเดิมมีสระ อะ ประสมในพยางค์ต้นและมีพยางค์ที่ตามมาเป็นตัวสะกด เช่น กัญญา-กณญา (कञ्जा) จักร-จกร (चक्र) ศักดิ์-ศกติ (शक्ति) มลลิกา-มลลิกา (मल्लिका) การเขียนเช่นนี้เป็นรูปเขียนตามอักขรวิธีไทยเพื่อทำให้หน่วยศัพท์ในชื่อออกเสียงเป็นเสียงสระ อะ ตามด้วยเสียงพยัญชนะสะกด นอกจากนี้ ยังพบการเติมไม้หันอากาศในหน่วยศัพท์ในชื่อเมื่อหน่วยศัพท์ภาษาเดิมมีสระ อะ ประสมในพยางค์ต้นและพยางค์ที่ตามมา

ประสมด้วยสระ อะ เช่น ภัค-ภค (ภग्) ชัย-ชย (จย) อาลัย-อาलय (อาลย) ทั้งนี้ เพื่อเป็นการปรับลดจำนวนพยางค์ให้สั้นลงตามอักขรวิธีไทย

3) หน่วยศัพท์ในชื่อมีการเติมเครื่องหมายทัณฑฆาต เช่น กันต์-กนต (กนต) กานต์-กานต (กานต) ทิพย์-ทิวย (ติวฺย) พงศ์-วงศ์ (วฺช) อินทร์-อินทร (อินฺท) นนท์-นนท (นนฺท) โรจน์-โรจน (โรจน) ภัสตร์-ภสสร (ภสฺสร) วัฒน-วฑฺฒน (วฑฺฒน) ธรรม์-ธรม (ธรม) รัศมี-รศฺมิ (รศฺมิ) การเติมเครื่องหมายทัณฑฆาตเช่นนี้ เนื่องจากภาษาไทยเป็นภาษาคำโดด คำไทยแท้ส่วนใหญ่เป็นคำพยางค์เดียว ส่วนภาษาบาลี และภาษาสันสกฤตส่วนใหญ่เป็นคำหลายพยางค์ เมื่อเรารับเอาคำภาษาบาลีและภาษาสันสกฤตมาใช้ในภาษาไทยจึงต้องตัดทอนเสียงของคำหรือปรับลดจำนวนพยางค์ให้สั้นลง โดยเขียนเครื่องหมายทัณฑฆาตกำกับไว้บนอักษรสุดท้ายของพยางค์หรือคำที่ไม่ต้องการออกเสียง (วิสันต์ ภูแก้ว, 2545; สาโรจน์ บัวพันธุ์งาม, 2558)

4) หน่วยศัพท์ในชื่อมีการเปลี่ยนรูปพยัญชนะบางรูปจากหน่วยศัพท์ภาษาเดิม ได้แก่ การเปลี่ยนรูปพยัญชนะเป็น “ด” จากพยัญชนะ “ต” เช่น เดช-เตช (เตจ) วนิดา-วนิตา (วนิตา) สุตา-สุตา (สุตา) ดุสิตา-ตุสิต (ตุสิต) หรือการเปลี่ยนรูปพยัญชนะเป็น “พ” จากพยัญชนะ “ว” เช่น นพ-นพ (นพ) พร-พร (พร) เทพ-เทว (เทว) พิณ-วินา (วินา) พิมล-วิมล (วิมล) พิชญ-วิชญ (วิช) ระพี-รวี (รวี) และการเปลี่ยนรูปพยัญชนะเป็น “บ” จากพยัญชนะ “ป” เช่น บุขร-บุขร (บุขร) การเปลี่ยนแปลงรูปพยัญชนะเช่นนี้เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้กับคำยืมภาษาบาลีและภาษาสันสกฤต เราจึงได้เห็นการเปลี่ยนแปลงในลักษณะเช่นนี้ในหน่วยศัพท์ภาษาบาลีสันสกฤตที่ใช้ในการตั้งชื่อด้วยกัน สอดคล้องกับที่สำรวย นักการเรือน (2550) กล่าวไว้ในคำชี้แจงในการใช้หนังสือนามภาษา ภาษาเพื่อการตั้งชื่อว่า...มีข้อสังเกตว่า อักษรบางตัวสามารถใช้แทนกันได้ คือ พ กับ ว, บ กับ ป, และ ต กับ ด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากพยัญชนะที่สามารถใช้แทนกันได้เหล่านี้มีฐานที่เกิดที่ใกล้เคียงกัน และการเปลี่ยนรูปเขียนระหว่างพยัญชนะแต่ละคู่ที่กล่าวมาทำให้การออกเสียงของหน่วยศัพท์ในชื่อทำได้ง่ายและสะดวกยิ่งขึ้น

5) หน่วยศัพท์ในชื่อมีการเปลี่ยนรูปเป็น รร จาก รุ (รุ เรมะ) ในหน่วยศัพท์ภาษาเดิม ซึ่งการเปลี่ยนรูปเขียนลักษณะนี้เป็นหน่วยศัพท์จากภาษาสันสกฤต เช่น พรรณ-วรณ (วณ) พรรษ-วรุษ (วษ) พรรษา-วรุษา (วษ) วรณ-วรณ (วณ)

การเปลี่ยนแปลงรูปเขียนในลักษณะนี้เนื่องมาจาก รุ (ร เผละ) ในหน่วยศัพท์ภาษาสันสกฤตออกเสียงเพียงกึ่งเสียง ซึ่งเป็นหน่วยเสียงที่ไม่มีในภาษาไทย ดังนั้นเมื่อนำมาใช้เป็นหน่วยศัพท์ในชื่อจึงเปลี่ยนรูปเป็น “รร” เพื่อให้ออกเสียงเป็นเสียง อะ ได้เต็มเสียง

6) หน่วยศัพท์ในชื่อมีการเปลี่ยนรูปสระเป็นรูปสระ “อี” จากรูปสระ “อิ” ในหน่วยศัพท์ภาษาเดิม ได้แก่ ตริ-ตริ (त्रि) มณี-มณี (मणि) รวี-รวี (रवि) และเปลี่ยนรูปสระเป็นรูปสระ “อู” จากรูปสระ “อู” ในหน่วยศัพท์ภาษาเดิม เช่น ธิตา-ธิตา (थिता) นิล-นิล (नील) พิณ-วีณา (पीणा) การเปลี่ยนแปลงรูปเขียนจากรูปสระเสียงยาวเป็นรูปสระเสียงสั้น หรือรูปสระเสียงสั้นเป็นรูปสระเสียงยาวไม่ได้มีหลักเกณฑ์ที่ตายตัวแม้ในคำยืมภาษาบาลีและภาษาสันสกฤต หากแต่การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเป็นไปเพื่อความสะดวกในการออกเสียงเท่านั้น สำหรับหน่วยศัพท์ในชื่อเอง การเปลี่ยนแปลงรูปเขียนของสระ ดังตัวอย่างที่ยกมาข้างต้นก็เป็นไปเพื่อความสะดวกในการออกเสียงเช่นกัน

7) การเติมสระ อา ท้ายพยางค์ของหน่วยศัพท์ในชื่อเพื่อให้เสียงของพยางค์ท้ายยาวขึ้น ส่วนใหญ่จะพบในหน่วยศัพท์ของชื่อผู้หญิง หน่วยศัพท์ในชื่อที่มีการใช้รูปสระเสียงยาวในพยางค์ท้ายนี้ แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ ลักษณะที่ 1 เป็นหน่วยศัพท์ที่ไม่มีรูปสระเสียงยาวในภาษาเดิม แต่มีการเติมรูปสระเสียงยาวท้ายหน่วยศัพท์ในชื่อ เช่น ณีชา-ณีช (णिच्) สโรชา-สโรช (सरोच्) หน่วยศัพท์ในชื่อลักษณะนี้จะให้ความหมายของหน่วยศัพท์เหมือนความหมายหน่วยศัพท์ในภาษาเดิมที่เขียนด้วยรูปสระเสียงสั้น ส่วนอีกลักษณะ คือ หน่วยศัพท์ในชื่อที่เขียนด้วยรูปสระเสียงยาว ในขณะที่หน่วยศัพท์ในภาษาเดิมมีทั้งรูปที่เขียนด้วยรูปสระเสียงสั้นและเขียนด้วยรูปสระเสียงยาว โดยทั้งสองรูปมีความหมายต่างกัน เช่น รจนา-รจน (रच्ना/रचन) สโรชา-สโรช (सरोच्ना/सरोच्) ภัทรา-ภทร (भच्द्रा/भच्द्र) สिरา-สิร (सिरा/सिर) อีรา-อีร์ (आिरा/आिर) ดุสิตา-ตุสิต (दुसिता/दुसित) หน่วยศัพท์ในชื่อเหล่านี้จะให้ความหมายของหน่วยศัพท์เหมือนความหมายของหน่วยศัพท์ภาษาเดิมที่เขียนด้วยรูปสระเสียงสั้น เช่น ภัทรา จะใช้ให้ความหมายเหมือนคำว่า ภทร (भच्द्र) - ดีที่สุด เป็นที่รัก มีความสุข แต่จะไม่ใช้ในความหมายของคำว่า ภพฺร (भच्द्र) - แม่วัว ใช้เป็นชื่อเฉพาะ จากตัวอย่างที่ยกมานี้แสดงให้เห็นว่าการเขียนด้วยรูปสระเสียงยาวของหน่วยศัพท์ในชื่อนิยมเขียนเพื่อแสดงว่าเป็นชื่อของผู้หญิงเท่านั้น

4. จากการศึกษาพบว่าที่มาของรูปเขียนหน่วยศัพท์ในชื่อที่น่าสนใจ เนื่องจากเป็นหน่วยศัพท์ที่ไม่ปรากฏในพจนานุกรมฯ เช่น หน่วยศัพท์ “สิริยา” พบแต่เพียงหน่วยศัพท์ สิริ-สิริ (siri) ในพจนานุกรมฯ และในภาษาเดิม ตามลำดับ จากการค้นคว้าเพิ่มเติมพบว่า หน่วยศัพท์ สิริยา เป็นรูปแจกของวิภक्तिที่ 3, 4, 5 และ 6 เอกพจน์ของคำนาม สิริ (siri) ซึ่งเป็นนาม อิ การันต์ อิตถิลิงคิในภาษาบาลี ส่วนหน่วยศัพท์ “อัยยา” พบเพียงหน่วยศัพท์ อัยยะ-อวย (ayya) ในพจนานุกรมฯ และในภาษาเดิมตามลำดับ จากการศึกษาพบว่า หน่วยศัพท์ อัยยา เป็นรูปแจกของวิภक्तिที่ 1 พหูพจน์ของคำนาม อ การันต์ ปุงลิงค์ อวย (ayya) ในภาษาบาลี และหน่วยศัพท์ “ธัญญ” จากการค้นคว้าพบว่า “ธัญญ” มาจากหน่วยศัพท์ ธน (dhan) แต่เหตุที่มีรูปเป็น ธัญญ เนื่องจากหน่วยศัพท์ ธน มีการเติมนิคหิตและมีหน่วยศัพท์ที่ตามมา คือ หน่วยศัพท์ ชนก ตามหลักการสนธิจึงได้รูปเป็น ธน + ชนก ได้รูปเป็น ธัญญ (ชนก)

เนื่องจากข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาเป็นชื่อของนิสิตชั้นปีที่ 1 ถึงชั้นปีที่ 4 วิชาเอกภาษาไทย ปีการศึกษา 2562 ของมหาวิทยาลัยบูรพา ที่อาจถือได้ว่าเป็นตัวแทนชื่อของคนในยุคปัจจุบัน ผลการศึกษาที่ได้จึงเป็นส่วนหนึ่งที่สามารถแสดงให้เห็นแนวโน้มการตั้งชื่อของคนในปัจจุบันว่า ยังคงนิยมตั้งชื่อโดยใช้หน่วยศัพท์ที่มาจากภาษาบาลีและ/หรือภาษาสันสกฤตอยู่มาก รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงรูปเขียนของหน่วยศัพท์ทั้งภาษาบาลีและ/หรือภาษาสันสกฤตที่ใช้ในการตั้งชื่อ ซึ่งไม่ว่าจะเป็นการเปลี่ยนแปลงรูปเขียนในลักษณะใดก็ตามล้วนเป็นไปเพื่อให้การออกเสียงหน่วยศัพท์นั้นง่ายขึ้นและสอดคล้องกับระบบเสียงในภาษาไทย และอาจเป็นไปเพื่อเลี่ยงรูปคำหรือเสียงที่เป็นกาลกิณีและเพื่อความเป็นสิริมงคลต่อตัวเจ้าของชื่ออีกด้วย สอดคล้องกับที่สมชาย สำเนียงงาม (2545) กล่าวว่า ชื่อของคนไทยสะท้อนความเชื่อเกี่ยวกับสิริมงคลและกาลกิณีโดยแสดงออกทั้งทางรูปคำและความหมายของชื่อ ทางรูปคำพบว่ามีการใช้รูปคำที่เป็นสิริมงคลตามตำราทักษา ซึ่งเป็นตำราโหราศาสตร์ที่นิยมใช้เป็นหลักในการตั้งชื่อนับจากอดีตจนถึงปัจจุบัน

ข้อเสนอแนะการวิจัย

ข้อเสนอแนะทั่วไป

ผลการวิจัยนี้สามารถนำไปเป็นตัวอย่างหรือประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนในรายวิชาที่เกี่ยวกับภาษาบาลีและภาษาสันสกฤตในภาษาไทยได้ โดยเฉพาะในระดับอุดมศึกษา

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในอนาคต

ควรมีการศึกษารูปเขียนและความหมายของหน่วยศัพท์ในชื่อ โดยการสอบถามจากเจ้าของชื่อเพื่อเปรียบเทียบกับรูปเขียนและความหมายเดิมของหน่วยศัพท์ภาษาบาลีและภาษาสันสกฤตที่ใช้ในการตั้งชื่อว่ามี ความแตกต่างกันอย่างไร ตลอดจนควรศึกษาว่ารูปเขียนและความหมายของชื่อนั้นมีผลต่อความเชื่อเรื่องเกี่ยวกับสิริมงคลและกาลกิณีต่อเจ้าของชื่ออย่างไร

รายการอ้างอิง

- กรหริศ บัวสรวง. (2554). *นามศาสตร์ มหาอำนาจแห่งการตั้งชื่อ*. กรุงเทพฯ: มติชน.
- เครือวัลย์ ทองหนู้อย. (2557). *ลักษณะแนวโน้มของการใช้ภาษาในการตั้งชื่อของบุคคล
สามระดับอายุ: กรณีศึกษา ตำบลท่ามึนหว่า อำเภอเมืองพัทลุง จังหวัดพัทลุง*.
วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาภาษาไทย, บัณฑิตวิทยาลัย,
มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- จิตตภา สารพัดนึก ไชยปัญญา. (2562). อักษรวิธี: อิทธิพลของภาษาบาลีและภาษา
สันสกฤตที่มีต่อภาษาไทย. *วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยบูรพา*. 27(55), 276-293.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554* (พิมพ์ครั้งที่ 2).
กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.
- วิสันต์ ภูแก้ว. (2545). *ภาษาบาลีสันสกฤตที่เกี่ยวข้องกับภาษาไทย*. กรุงเทพฯ:
พัฒนาศึกษา.
- สมชาย สำเนียงงาม. (2545). *ลักษณะภาษาที่แสดงความเปลี่ยนแปลงของความเชื่อ
เกี่ยวกับสิริมงคลและกาลกิณีในชื่อของคนไทย*. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรดุษฎี
บัณฑิต, สาขาวิชาภาษาไทย, คณะอักษรศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สาโรจน์ บัวพันธุ์งาม. (2558). *เอกสารประกอบการสอน กระบวนวิชา (014211) ภาษา
บาลีและสันสกฤตในภาษาไทย*. เชียงใหม่: ภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สุภาพรรณ ณ บางช้าง. (2527). *รายงานผลการวิจัยเรื่อง การใช้ภาษาในการตั้งชื่อ
ของคนไทย*. กรุงเทพฯ: โครงการเผยแพร่ผลงานวิจัย ฝ่ายวิจัย จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- สำรวย นักการเรือน. (2550). *นามภาษา ภาษาเพื่อการตั้งชื่อ*. กรุงเทพฯ: นิติธรรม.
- สำรวย นักการเรือน และสาวิตรี แสนสว่าง. (2542). *ชื่อดีมีความหมาย* (พิมพ์ครั้งที่ 2).
กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- เสฐียรพงษ์ วรรณปก. (2520). *จะตั้งชื่อบุตรหลานอย่างไร*. กรุงเทพฯ: สมชายการพิมพ์.
- เอกพงศ์ ประสงค์เงิน. (2548). *ภาษากับวัฒนธรรม*. ชลบุรี: คณะมนุษยศาสตร์และ
สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.